

Asia: VN/23399/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotikuntalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Näkemyksenne ihmisten kotikunnan, asuinpaikan ja väestökirjanpitokunnan määräytymistä koskevista ehdotuksista (uuden kotikuntalain 3, 8, 9, 11 ja 25 §)

Erityisesti § 8:n tavoite tulisi olla varmistaa asumisen kirjaamiseksi mahdollistaa ihmisten asumisen kirjaaminen ajantasaisesti ja oikeille kiinteistöille.

Lakiesityksen eteenpäin viemisen ohella tulee muuttaa rakennusten rekisteröimissäännöksiä siten, että kaikkien asuinhuoneistoja sisältävien rakennusten tiedot- viedään VTJ:ään samassa laajuudessa. Tässä yhteydessä tulisi terminologiaa muuttaa siten, että puhuttaisiin ympärivuotiseen käyttöön tarkoitetuista rakennuksista vakituiseen asumiseen tarkoitettujen rakennusten sijasta.

Nyt kotipaikan kirjaamista lain esitöissä (s.92/135) tuodaan esille, että Digi- ja väestötietovirasto voi tarkistaa/varmistaa henkilön asuinpaikaksi ilmoittaman rakennuksen ja asunnon käyttötarkoituksen. Muita kuin pysyvään asuinkäyttöön tarkoitettuja asuinhuoneita ja rakennuksia ei voitaisi merkitä väestötietojärjestelmässä henkilön asuinpaikaksi, vaikka henkilö asuisikin sellaisessa. Kittilässä on runsaasti laadukkaita vapaa-ajan asumiseen rekisteröityjä kiinteistöjä, jotka ovat korkeatasoisia sopien ympärivuotiseen asumiseen. Nyt kuitenkin lain esitöiden mukaan vapaa-ajan asuntoja ei kelpuutettaisi väestötietojärjestelmään pysyvään asuinkäyttöön soveltuvana. Aiemmin edellä esille tuotu poistaisi tämän ongelman, kun puhuttaisiin ympärivuotiseen käyttöön tarkoitetuista asunnoista ja huoneistoista vakituiseen asumiseen tarkoitettujen sijasta.

Asuinpaikan määräytyminen ja kotikunnan määräytyminen (§ 9) kytkeytyvät toisiinsa. Lain esitöissä lähdetään liikkeelle siitä, että asuminen tarkoittaisi henkilön tosiasiallista asumista tietyssä Suomessa sijaitsevassa rakennuksessa ja sen huoneistossa.

Tällaisiksi pysyviksi asuinkäytön suhteen luettaviksi rakennuksiksi ei kuitenkaan luettaisi vapaa-ajan asuntoa, jota ei ole tarkoitettu ympärivuotiseen asumiskäyttöön vaikka henkilö sellaisessa asuisikin. Ennen vuotta 2014 näissä asunnoissa asuvat kuntalaiset rekisteröitiin kiinteistöjen asukkaiksi samalla tavoin kuin vakituksessa asuinkäytössä olevien asuntojen asukkaat. Tuolloin kunnalle ei aiheutunut ongelmia. Nyt näissä vapaa-ajan asunnoissa asuville voidaan rekisteröidä järjestelmään postiosoite, mutta heidät rinnastetaan henkilöihin, joilla ei ole vakituista asuntoa.

Kittilän kunta on suorittanut lokakuussa 2023 kyselyn, jossa selvitettiin vapaa-ajan asunnossa asuville aiheutuneita haasteita DVV:n rekisteröinti käytäntöihin liittyen. Suuria ongelmia aiheutuu muun muassa seuraavissa asioissa: luottojen ja luottokorttien hankinta, vakuutusten saanti, puhelin- ja nettiliittymien hankinta, ja osamaksuostosten tekeminen, postin palveluiden tavoittamattomiin jääminen, mobile Payn käyttöönotto ja pankkitunnuksilla palveluihin kirjautuminen. Yritystoimintaan liittyvät hankaluudet ovat lisääntyneet. Sosiaali- ja terveystoimen palveluita ei välttämättä saa, jopa lapset syntyvät kodittomaksi. Kyselyssä nousi esille myös häpeän tunteet ja toisarvoisuuden kokemukset. Kirjoille ilmoittautuminen DVV:lle oli kestänyt kuukausia ja lisäselvitysten määrä oli ollut suuri useiden kohdalla. Kelan tukien saaminen oli vaikeutunut(jopa loppunut).

Asunnottomiksi rekisteröityjen kuntalaisten osalta Kittilän kunnalle aiheutuu ongelmia koskien oppilastilastoja, koulukuljetuksien järjestämistä ja päiväkotihoitopaikkoja ja ne joudutaan hoitamaan manuaalisesti. Myös palo- ja pelastuslaitokselle aiheutuu ongelmia. Niin ikään ongelmia aiheutuu asukkaille vaaleihin liittyvissä asioissa. Koronapandemian aikana muun muassa Kittilään ja Leville muutti runsaasti perheitä etätöiden parissa. He ovat jääneet näihin asuntoihin pysyvästi.

Kittilän kunta esittää, että tehtäisiin lakiin myös uusi mahdollisuus, jossa vapaa-ajan asunnoissa asuvat rekisteröitäisiin omaksi ryhmäkseen kiinteistörekisterin osoittamaan järjestykseen. Lainsäädäntöä pitäisi kehittää siten, että kaikki nämä ympärivuotisesti käytettävät asunnot ilmoitettaisiin VTJ:ään huoneistotietoineen. Rakennusvalvonta päättäisi, täyttääkö asuinrakennus ympärivuotisuuden vaatimukset vai ei. Rekisteröinti tapahtuisi sitten sen mukaisesti. Kysymys siitä, onko kyse ympärivuotisesta asumisesta vai loma-asumisesta ratkeaisi asunnon tosiasiallisen käytön mukaan. Verottaja on toiminut näin jo kauan. Asunnon faktinen käyttö ratkaisee esimerkiksi kiinteistöveroprosentin. Jos omakotitalo jää tyhjilleen, ei mene montakaan vuotta, kun sitä aletaan verottaa kesämökinä. Ja vastaavasti, jos loma-asunnossa asutaan ympärivuotisesti, niin veroprosentti määräytyy vakinaisen asunnon prosentin mukaan.

2. Näkemyksenne kotikunnan ja asuinpaikan muuttumista koskevista poikkeuksista (uuden kotikuntalain 10 §)

Ei lausuttavaa

3. Näkemyksenne ulkomaalaisten kotikunnan saamisedellytysten tarkentamista ja kotikunnan menettämistä koskevista ehdotuksista (uuden kotikuntalain 4–7 ja 17 §)

Ei lausuttavaa

4. Näkemyksenne muuttoilmoitusten tekemistä koskevista ehdotuksista (uuden kotikuntalain 12–14 §)

Viitataan 1 kohdan vastaukseen, myös muutto vapaa-ajan asuntoon voitaisiin tulkita muutoksi.

5. Näkemyksenne muuttoilmoitusten käsittelyä koskevista ehdotuksista (uuden kotikuntalain 15–21 §)

Ei lausuttavaa

6. Näkemyksenne väestötietojärjestelmästä ja Digi- väestötietoviraston varmennepalveluista annettuun lakiin sekä muihin lakeihin ehdotetuista muutoksista

Ei lausuttavaa

7. Esitysluonnoksessa on kuvattu lakiehdotusten keskeiset vaikutukset (jakso 4.2). Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, täydennettävä tai tarkennettava?

Viitataan kohtaan 1.

8. Esitysluonnoksessa on kuvattu vaihtoehtoisia toteuttamistapoja (jakso 5.1). Olisiko jokin näistä toteutustavoista perustellumpi kuin esityksessä ehdotettu malli?

Ei lausuttavaa

9. Muut kommentit esitysluonnoksesta

Lakiuudistuksessa tulisi huomioida monipaikkainen asuminen ja etätyön tekeminen. Erityisesti Lapin matkailupaikkakunnilla tämä korostuu, koska alueella on runsaasti vapaa-ajan asuntoja. Kyseiset kiinteistöt sopivat erinomaisesti vakituiseen ympärivuotiseen asumiseen.

Kurula Timo

Kittilän kunta - Hallinto-osasto: kunnanjohtaja (lausunto käynyt johtoryhmässä)